

ÚSTAVNÝ SÚD SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Hlavná 110, 042 65 Košice 1

P. O. Box E - 35

PREHLAD VYBRANÝCH ROZHODNUTÍ ÚSTAVNÉHO SÚDU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

za obdobie november 2013

III. senát

Nálezy:

spisová značka	III. ÚS 194/2012
sudca spravodajca	Rudolf Tkáčik
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – v časti vyhovené – v časti nevyhovené
dátum rozhodnutia	2. júla 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovatelia namietali porušenie označených práv postupom a rozsudkom krajského súdu.</p> <p>Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovatelia sa návrhom doručeným okresnému súdu domáhali určenia neplatnosti dvoch kúpnych zmlúv. Okresný súd žalobu sťažovateľov zamietol, keď dospel k záveru, že nepreukázali splnenie podmienky naliehavého právneho záujmu podľa § 80 písm. c) OSP.</p> <p>Okresný súd takisto dospel k záveru o nedostatku aktívnej legitímácie sťažovateľa v 1. rade, pretože vzhľadom na ustanovenie § 4 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 181/1995 Z. z. o pozemkových spoločstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pozemkových spoločstvách“ alebo „zákon č. 181/1995 Z. z.“) sťažovateľ v 1. rade „ako právnická osoba – pozemkové spoločenstvo, nemá k nehnuteľnosti, ktorá je predmetom sporu...žiaden vzťah, a teda nemá ani aktívnu legitímáciu v tomto konaní. Aktívne legitimovaní by mohli byť len jednotliví členovia – podielníci odporcu v rade 1/, ako oprávnené fyzické osoby.“</p> <p>Rozsudok okresného súdu napadli sťažovatelia odvolaním, v ktorom vyslovili názor, že uzavreté kúpne zmluvy sú absolútne neplatné.</p> <p>Krajský súd rozsudkom odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu potvrdil.</p> <p>Krajský súd uviedol, že „určovací žaloba by do úvahy prichádzala (s iným žalobným petitom) len v prípade spornosti zápisu viacerých vlastníckych práv v katastri nehnuteľností k totožnému predmetu, na rôzne subjekty, prípadne z obdobných dôvodov. Takýto stav navrhovatelia v návrhu na začatie konania alebo v priebehu konania netvrdili.“</p> <p>Z rozhodnutia krajského súdu ďalej vyplýva, že zmluvný prevod vlastníckeho práva k veci v čase prebiehajúceho reštitučného konania zakladá absolútnu neplatnosť takéhoto prevodu podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb.</p> <p>Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov v spojení s § 5 ods. 3 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 229/1991 Zb.“), avšak v posudzovanom prípade „vzhľadom k tomu, že krajský súd potvrdil rozsudok okresného súdu z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, z iných (vecných) dôvodov správnosť rozsudku okresného súdu... nepreskúmaval“.</p>
ratio decidendi	Zo sťažnosti a zo spisu okresného súdu ústavný súd zistil, že okresný súd určovací žalobu sťažovateľov zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na vyslovení neplatnosti sporných kúpnych zmlúv a súčasne vo vzťahu k sťažovateľovi

PREHLAD Č. III/11/2013

v 1. rade konštatoval nedostatok jeho aktívnej legitímácie.

Krajský súd prvostupňový rozsudok potvrdil, keďže sa stotožnil so záverom okresného súdu o nedostatku naliehavého právneho záujmu sťažovateľov na určenie neplatnosti kúpnych zmlúv.

1. Porušenia základného práva vlastníť majetok, základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie sa krajský súd mal dopustiť v prvom rade tým, že akceptoval právny záver okresného súdu o absencii naliehavosti právneho záujmu sťažovateľov na vyslovení neplatnosti sporných kúpnych zmlúv, s čím podľa názoru sťažovateľov súvisí aj nedostatočná odôvodnenosť rozsudku odvolacieho súdu, ďalej tým, že sa stotožnil s právnym záverom okresného súdu o nedostatku aktívnej legitímácie sťažovateľa v 1. rade na podanie určovacej žaloby, a nakoniec aj tým, že nepripustil možnosť podania dovolania proti svojmu rozsudku z dôvodu podľa § 238 ods. 3 OSP (rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu).

Ústavný súd nespochybňuje vyjadrený právny názor krajského súdu (v predchádzajúcom konaní aj okresného súdu) o splnení podmienky určovacej žaloby tak, aby v zmysle § 80 písm. c) OSP mohol okresný súd (resp. krajský súd) o uplatnenom nároku konať a rozhodovať. Tento názor vychádza z ustáleného právneho názoru a rozhodovacej praxe všeobecných súdov. Ústavný súd v plnej miere na ne odkazuje, a keďže sú formulované veľmi zreteľne a bez možnosti dvojakého výkladu, nemá dôvod akokoľvek ich komentovať.

V ich svetle potom hodnotí aj názor krajského súdu vo veci sťažovateľov, podľa ktorého *„určením neplatnosti namietaných právnych úkonov... sa právne postavenie navrhovateľov nezmení, t. j. neodstráni sa stav právnej neistoty v ich právnom postavení. Takýmto typom žaloby nedôjde k zmene zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností... v prospech navrhovateľov, nakoľko v zmysle podmienok uvedených § 34 ods. 2 katastrálneho zákona..., správa katastra by vyznačila stav pred prvým neplatne vykonaným právnym úkonom (kúpnu zmluvou zo dňa 3. 8. 1994), čím by sa stav právnej neistoty navrhovateľov neodstránil.“*

To, že autoritatívnym určením neplatnosti sporných kúpnych zmlúv by nedošlo k definitívnemu nastoleniu právnej istoty sťažovateľov vo veci vlastníckeho práva k scudzovanej nehnuteľnosti, nespochybňujú ani samotní sťažovatelia.

Vyhovením žalobnému petitu sťažovateľov by teda nedošlo k vyriešeniu otázky vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti s konečnou platnosťou. Nemožno totiž vylúčiť jej spornosť v reštitučnom konaní, o ktorom hovoria sťažovatelia, ktoré do dnešného dňa nebolo právoplatne skončené, čo môže vyvolať ďalšie súdne konanie, v ktorom by bolo potrebné vlastnícke právo autoritatívne určiť.

V súvislosti s namietaným prípadom považuje ústavný súd za nevyhnutné zdôrazniť, že k reštitučným a iným nárokom spojeným s obdobím neslobody (zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 125/1996 Z. z. o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému) je potrebné pristupovať zvlášť citlivo, aby v súdnom konaní prípadne nedošlo k ďalšej krivde. V danom prípade o takýto nárok bezprostredne ide.

Medzi prirodzené požiadavky kladené na všeobecné súdy, ktoré rozhodujú o otázkach spojených s reštitučnými nárokmi, patrí, aby k veci pristupovali majúci na pamäti zásadu materiálneho právneho štátu a aby relevantné právne normy interpretovali s určitou dávkou veľkorysosti, pretože len takýmto spôsobom možno preklenúť nedostatky vtedajšej legislatívy a svojvôľu vtedajších štátnych orgánov.

Takýmto spôsobom možno zároveň na základe historických súvislostí a právnych noriem prijatých na ich pozadí pochopiť zmysel a podstatu snaženia s cieľom obnoviť, respektíve navrátiť vlastníctvo tým, ktorým svedčí právny dôvod.

Je nepochybné, že v takýchto zložitých prípadoch je potrebné vykonať aj historický výklad, pretože pri urbárskom práve nejde o uplatňovanie súčasných predpisov, ale je nevyhnutné pochopenie daných inštitútov v historických súvislostiach. Tu sa žiada pochopiť podstatu urbárov a podobných právnych útvarov na základe pomerov, ktoré vládli od ich vzniku.

Podľa názoru ústavného súdu právne závery krajského súdu vychádzajú z formálneho výkladu (aj) právnych predpisov namierených proti pôvodným vlastníkom, čo môže znamenať spôsobenie ďalších krívd.

Okresný súd i krajský súd založili zamietnutie určovacej žaloby na závere o nedostatku naliehavého právneho záujmu na určenie, že kúpne zmluvy,

ktorými odporcovia scudzovali nehnuteľnosti, sú neplatné. Určenie neplatnosti predmetných kúpnych zmlúv by totiž podľa ich názoru vzhľadom na danú právnu reguláciu obsiahnutú v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej aj „katastrálny zákon“) na postavení sťažovateľov „nič nezmenilo“, teda „neodstráni sa stav právnej neistoty v ich právnom postavení“. Aj krajský súd vo vyjadrení k sťažnosti dosvedčil, že prvostupňový rozsudok „potvrdil... len (výlučne) z dôvodu toho, že na požadovanom určení (neplatnosti právnych úkonov) podľa § 80 písm. c/ O. s. p. navrhovatelia nemajú naliehavý právny záujem...“.

Pri takomto právnom názore však procesný úkon sťažovateľa v 2. rade prednesený na pojednávaní (návrh na zmenu petitu tak, aby okresný súd rozhodoval o určení jeho vlastníckeho práva k spoločnej nehnuteľnosti v zodpovedajúcom podiele, nie o určení neplatnosti kúpnych zmlúv) bol spôsobilý priniesť zásadný obrat v právnych záveroch okresného (a neskôr i krajského) súdu, pretože vyhovením tomuto návrhu by došlo k zmene predmetu konania, a tým aj k eventuálnej zmene v hodnotení splnenia podmienky naliehavého právneho záujmu.

Na konanie o určení vlastníckeho práva sťažovateľa v 2. rade by už totiž nebolo možné aplikovať § 34 ods. 2 katastrálneho zákona, ktorý pojednáva výlučne o určení neplatnosti právneho úkonu, nie o určení vlastníckeho práva.

Ústavný súd zároveň zdôrazňuje, že účasť sťažovateľa v 2. rade ako člena pozemkového spoločenstva (teda sťažovateľa v 1. rade) v konaní vrhá nové svetlo aj na jeho aktívnu legitímáciu na podanie určovacej žaloby.

V popísaných okolnostiach je zreteľné, že rozhodnutie o procesnom návrhu sťažovateľa v 2. rade prednesenom na pojednávaní okresného súdu malo pre ďalšie právne hodnotenie prerokúvanej veci podstatný právny význam.

To si od okresného súdu vyžadovalo odpoveď na dôvody, pre ktoré tomuto návrhu sťažovateľa v 2. rade nevyhovelo. Ak potom námietku nedostatočného odôvodnenia v otázke nepripustenia navrhutej zmeny žalobného petitu sťažovateľ v 2. rade predniesol v odvolaní, bolo povinnosťou krajského súdu sa ňou zaoberať a dať na ňu náležitú odpoveď. Krajský súd však túto svoju povinnosť nesplnil, čím sa dostal do priameho rozporu s požiadavkou kvality, ktorú na súdne rozhodnutie kladie čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Z uvedeného vyplýva, že krajský súd nereflektoval na zásadné a podstatné argumenty sťažovateľa v 2. rade, ako aj to, že formalizmus rozhodovania povýšil nad zmysel súdnej ochrany, v rámci ktorej sa sťažovatelia domáhali spravodlivosti, čo priamo súvisí s poskytovaním súdnej ochrany, a čo teda malo za následok porušenie jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Ďalšia námietka, ktorou sťažovatelia argumentovali, sa týkala právneho posúdenia aktívnej legitímácie sťažovateľa v 1. rade na podanie určovacej žaloby.

S otázkou naliehavého právneho záujmu bola úzko spojená problematika aktívnej legitímácie sťažovateľa v 1. rade, v súvislosti s ktorou okresný súd vyslovil, že nie je daná. Ako už ústavný súd vyslovil, otázka aktívnej legitímácie sťažovateľa v 2. rade ostala bez povšimnutia.

Aj keď sťažovateľ v 1. rade v odvolaní predostrel viacero argumentov, ktoré mali svedčať záveru o existencii jeho aktívnej legitímácie, krajský súd, obmedzujúc sa na záver o tom, že naliehavý právny záujem tu nie je daný, sa týmto bodom odvolania vôbec nezaoberal.

Sťažovateľ v 1. rade v rámci odvolacích dôvodov tvrdil svoju aktívnu legitímáciu a naliehavý právny záujem a cez exkurziu historických súvislostí v zmysle zásady *nemo plus iuris ad alium transffere potest quam ipse habet* poukázal na vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti – v súčasnej dobe zapísanej na LV o výmere 2889 m², zastavané plochy, katastrálne územie T. v prospech útvaru. Sťažovateľ v 1. rade považoval právny názor okresného súdu (ktorý si osvojil aj krajský súd) o tom, že v prípade vyslovenia neplatnosti kúpnych zmlúv by v katastri nehnuteľností došlo k zmene vlastníctva v prospech odporcu v 1. rade (Ž.), za účelový.

Na tomto mieste považuje ústavný súd za právne významné poukázať na viacero historických daností. Za významný medzník dokazujúci vlastníctvo je potrebné v zmysle vtedy platných zákonov považovať rok 1890. Vlastníctvo útvaru potvrdzuje

PKV č. 1 T., z ktorej vyplýva, že vlastníctvo svedčalo tomuto útvaru, pričom jeho členom – jednotlivým fyzickým osobám – patrili len príslušné podiely na spoločnom majetku. V časti B „Vlastníctvo“ pod por. č. 1 je uvedený dátum 22. september 1890 a tento text: „Na základe projektu úpravy z príležitosti komasácie, sem ... zaznačené nehnuteľnosti, ako spoločný majetok t. bývalých urbárikov, z ktorého podiele, pripadajúce na jednotlivých urbárskych majiteľov, sa pripisujú k majetkom v jednotlivých pozemkovoknižných vložkách.“

Dokumentom, ktorý znamenal potvrdenie vlastníctva útvaru, je nepochybne Urbárska dobrovoľná zhoda z decembra 1867. K uvedenému je potrebné doplniť, že ešte v roku 1848, teda zákonným článkom IX/1848, došlo k zrušeniu urbárskych záväzkov (poddaní sa stali voči pozemkom v ich užívaní faktickými vlastníkmi) a vydaním tzv. Urbárskeho patentu (1853) sa niekdajší urbárikovia stali právnymi vlastníkmi poddanskej pôdy.

Do vlastníctva bývalých urbárikov tak patrili pasienky, lesy a rákosia. Zmena pomerov si na území dnešného Slovenska vynútila aj založenie pozemkovoknižných protokolov, k čomu došlo roku 1852. Na základe neskorších právnych aktov z konca šesťdesiatych rokov 19. storočia a začiatku 20. storočia dochádzalo postupne k zmenám v súvislosti so zápismi do pozemkovej knihy. Za dôležité považuje ústavný súd spomenúť, že na základe nariadení č. 45 041 z roku 1889 a č. 10 320 z roku 1904 I. M. pri zakladaní pozemkovoknižných vložiek a pretvorení pozemkovej knihy pri zápisoch spoločných pasienkov a lesa bývalých urbárikov, ako aj komposesorátov sa už neuvádzali individuálne jednotliví spoluvlastníci, ale spoločný les a pasienok sa zapísal do základnej kmeňovej vložky, pričom individuálne podiely jednotlivých spoluvlastníkov sa zapisovali v ostatných vložkách ako posledný zápis na strane „A“. Suma spoluvlastníckych podielov sa však rovnala jednej celej z kmeňovej vložky.

Ústavný súd uvádza, že pokiaľ išlo o otázku spravovania spoločných lesov, túto upravoval zákonný článok XIX/1898 o štátnom spravovaní obecných a niektorých iných lesov a holín, ďalej o upravení hospodárskej správy spoločne užívaných lesov a holín, ktoré sú nedielnym vlastníctvom komposesorátov a bývalých urbárikov (ďalej len „zákonný článok XIX/1898“). Spravovanie spoločných pasienkov bolo upravené zákonným článkom X/1913 o nedielných spoločných pasienkoch (ďalej len „zákonný článok X/1913“).

Na základe uvedeného vznikali združovaním vlastníkov niekdajších urbárskych pozemkov urbárske spoločenstvá (lesné, pasienkové), ktorých základným znakom bolo nedielne spoluvlastníctvo, t. j. nemožnosť vyčlenenia reálnej parcely zo spoločne „spravovaného“ majetku.

Pozemkové spoločenstvá (urbáre) spravujúce pasienkové pozemky podľa zákonného článku X/1913 boli zrušené zákonom Slovenskej národnej rady č. 81/1949 Sb.n. SNR o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov.

Vlastnícke právo k týmto pozemkom tak na základe zákona prešlo na jednotné roľnícke družstvá (ďalej len „družstvo“), ktoré boli zriadené zákonom č. 69/1949 Sb. o jednotných pôdohospodárskych družstvách (ďalej len „zákon č. 69/1949 Sb.“). Zákonom č. 49/1959 Zb. o jednotných roľníckych družstvách (ďalej len „zákon č. 49/1959 Zb.“) došlo k zrušeniu zákona č. 69/1949 Sb., pričom podľa § 24 ods. 1 citovaného zákona vlastníctvo k pozemkom združeným k spoločnému družstevnému hospodáreniu zostáva zachované.

Problematiku obhospodarovania spoločného lesa, ako aj pasienkov, ktoré boli súčasťou lesa, upravoval zákon Slovenskej národnej rady č. 2/1958 Sb.n. SNR o úprave pomerov a obhospodarovaní spoločne užívaných lesov bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných útvarov (ďalej len „zákon č. 2/1958 Sb.“). Týmto zákonom boli zrušené urbárske spoločenstvá „spravujúce“ spoločné lesné pozemky a tieto nehnuteľnosti boli odovzdané obhospodarovateľom (nie vlastníkom), ktorými mohli byť krajské správy lesov, družstvá alebo užívatelia spoločných pasienkov.

Zo zápisu v PKV a zároveň aj zo stanov útvaru (čl. I., § 1) jednoznačne vyplýva, že bývalý urbársky majetok je nedeliteľný, spoločne používaný lesný majetok a na vedenie jeho hospodárskych záležitostí sa vzťahujú tieto stanov. To znamená, že išlo o nedielne vlastníctvo komposesorátov a bývalých urbárikov, ktorého súčasťou neboli len lesné, ale aj pasienkové príslušnosti (§ 2 stanov).

Skutočnosť, že sťažovateľ v 1. rade je právnym nástupcom útvaru, potvrdzuje aj § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 181/1995 Z. z., podľa ktorého pozemkovým spoločenstvom sa rozumie lesné a pasienkové spoločenstvo vlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti, na ktoré sa vzťahovali právne predpisy o úprave právnych pomerov majetku bývalých urbarialistov (urbárikov), komposesorátov a podobných právnych útvarov, ktoré sa vydali podľa osobitných právnych predpisov a boli obnovené ku dňu účinnosti tohto zákona.

K obnoveniu činnosti sťažovateľa v 1. rade došlo na „valnej hromade“ v apríli 1991, a to v súlade s podmienkami podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 83/1990 Zb.“). Zo stanov sťažovateľa v 1. rade prijatých na ustanovujúcej „valnej hromade“ jednoznačne vyplýva, že cieľom tohto združenia bolo obnovenie reálneho výkonu vlastníckych práv bývalých urbárskych spolumajiteľov mesta T. a ich právnych nástupcov k predmetu vlastníctva, ktoré bolo zrušené zákonom č. 2/1958 Sb.

Obnova pozemkových spoločenstiev bola úzko spojená s procesom reštitúcií, ktorý znamenal navrátenie alebo obnovu vlastníctva k pozemkom, ktoré boli oprávneným osobám odňaté v rozpore s princípmi demokracie a právom vlastníť majetok, a to v rozhodnom období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990.

Právnym základom tohto procesu, ktorý sledoval navrátenie pozemkov patriacich do poľnohospodárskeho a lesného fondu, bol zákon č. 229/1991 Zb., ale keďže do tohto zákona bolo zaradené aj ustanovenie § 6 ods. 1 písm. e), ktoré zahŕňalo vydanie nehnuteľností odňatých podľa zákona č. 2/1958 Sb., bolo potrebné situáciu riešiť režimom podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, okresných úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 330/1991 Zb.“).

Tento zákon v § 37 až § 40 zakotvil osobitné ustanovenia o zmiernení niektorých majetkových krívd. Citovaný zákon v znení účinnom do 31. augusta 1995 v § 37 ods. 1 uvádzal, že spoluvlastníckymi podielmi, ktoré sa majú vydať podľa osobitného predpisu [§ 6 ods. 1 písm. d) zákona č. 229/1991 Zb.] alebo ku ktorým zaniká užívacie právo (§ 22 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb.), sa rozumejú aj užívacie podiely alebo iné práva na spoločných nehnuteľnostiach, na ktoré sa vzťahovali predpisy o úprave právnych pomerov pasienkového majetku bývalých urbárikov, komposesorátov a podobných právnych útvarov. Ustanovenie § 40 tohto zákona v znení účinnom do 31. augusta 1995 priznávalo majiteľom spoluvlastníckych podielov právo založiť pozemkové spoločenstvo na účely zaobstarávania spoločných záležitostí.

Ako už ústavný súd uviedol, právne postavenie pozemkových spoločenstiev s účinnosťou od 1. septembra 1995 upravoval zákon č. 181/1995 Z. z., ktorý v prechodných a záverečných ustanoveniach (§ 31) ustanovil, že spoločenstvá fyzických osôb, ktoré doteraz vznikli a boli založené podľa osobitných predpisov, sa považujú z a spoločenstvá založené podľa tohto zákona.

Tento zákon v § 2 ods. 1 definoval pojem pozemkové spoločenstvo. Záver o tom, že postavenie sťažovateľa v 1. rade, ktorý bol založený 28. apríla 1991, a teda pred účinnosťou zákona č. 229/1991 Zb. a zákona č. 330/1991 Zb., je subsumovateľné pod písm. a) citovaného zákonného ustanovenia, dosvedčujú zistenia, že ide o lesné spoločenstvo vlastníkov podielov spoločnej nehnuteľnosti, na ktoré sa vzťahovali právne predpisy o úprave právnych pomerov majetku bývalých urbarialistov, pričom spoločná nehnuteľnosť bola vydaná na základe § 6 ods. 1 písm. e) zákona č. 229/1991 Zb. v spojení s § 37 ods. 3 zákona č. 330/1991 Zb. To, že v prípade sťažovateľa v 1. rade nejde o novovytvorený subjekt podľa § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 181/1995 Zb., preukazujú aj jeho stanovy schválené valným zhromaždením 21. marca 1999, ktoré sa odvolávajú na stanovy z 28. apríla 1991 a z 19. marca 1995.

Preskúmaním namietaného rozsudku krajského súdu dospel ústavný súd k záveru, že prezentovaným historickým súvislostiam a relevantnej právnej úprave krajský súd nevenoval dostatočnú pozornosť. Naliehavý právny záujem sťažovateľov na určovacej žalobe odôvodnil veľmi formálnym spôsobom, odvolávajúc sa na znenie zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 162/1995 Zb. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení účinnom od 15. októbra 2008.

Ústavný súd poukazuje aj na zákon č. 97/2013 Z. z. o pozemkových

	<p>spoločenstvách, ktorý nadobudol účinnosť v čase rozhodovania pred ústavným súdom. Túto skutočnosť bude musieť krajský súd vziať pri rozhodovaní do úvahy.</p> <p>Ústavný súd na základe týchto úvah konštatuje, že krajský súd sa nedostatočne vysporiadal s citovanými skutočnosťami, a preto vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa v 2. rade na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zrušil namietaný rozsudok krajského súdu.</p> <p>Sťažovatelia založili svoju sťažnosť aj na nespokojnosti s tým, že krajský súd nevyhovel ich požiadavke pripustiť proti svojmu odvolaciemu rozsudku dovolanie z dôvodu, že ide o vec po právnej stránke zásadného významu (§ 238 ods. 3 OSP).</p> <p>K takto formulovanej námietke poukazuje ústavný súd na právnu vetu formulovanú v náleze č. k. II. ÚS 348/08-42 zo 6. októbra 2010 a uverejnenú aj v Zbierke nálezov a uznesení ústavného súdu za rok 2010 pod č. 54/2010, podľa ktorej „zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku nevyplýva povinnosť odvolacieho súdu vyhovieť požiadavke účastníka konania na pripustenie mimoriadneho opravného prostriedku proti jeho rozhodnutiu z dôvodu, že ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu. Posúdenie prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku z uvedeného dôvodu je na úvahe odvolacieho súdu, pričom táto úvaha nemusí byť zdôvodnená, pretože podľa požiadavky § 157 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku sa v odôvodnení rozsudku uvedie, čoho sa navrhovateľ (žalobca) domáhal a z akých dôvodov, ako sa vo veci vyjadril odporca (žalovaný), prípadne iný účastník konania, stručne, jasne a výstižne vysvetlí, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil. Súd dbá na to, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé.“</p> <p>Predmetnú námietku sťažovateľov ústavný súd vyhodnotil ako nedôvodnú.</p> <p>Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu, ústavný súd k tomu uvádza, že čl. 20 ods. 1 ústavy vykladá a aplikuje tak, aby bol v súlade s čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd</p> <p>Vzhľadom na už prezentované právne názory je ústavný súd presvedčený, že ochrana sťažovateľa v 2. rade, ktorý sa v kontexte reštitučných nárokov domáhal na okresnom súde a neskôr na krajskom súde svojich majetkových práv, spadá pod ochranu poskytovanú čl. 1 dodatkového protokolu a zároveň čl. 20 ods. 1 ústavy.</p> <p>Keďže dimenzia porušenia ústavnoprocených princípov je v danej veci úzko spojená s majetkovými nárokmi sťažovateľa v 2. rade, ústavný súd dospel k záveru, že krajský súd namietaným rozsudkom porušil aj jeho základné právo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na ochranu vlastníctva podľa čl. 20 ods. 1 a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom krajského súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Rozsudok krajského súdu zrušuje a vec vracia krajskému súdu na ďalšie konanie.</u></p> <p><u>Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESLP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05, II. ÚS 348/08 ESLP: Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998, PINE VALLEY DEVELOPMENTS LTD. a iní v. Írsko z 29. novembra 1991, PRESSOS COMPANIA NAVIERA S. A. a iní v. Belgicko z 20. novembra 1995</p>

spisová značka	III. ÚS 388/2012
sudca spravodajca	Rudolf Tkáčik
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	2. októbra 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	<p>Sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom a uznesením najvyššieho súdu.</p> <p>Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a zo súvisiaceho spisového materiálu ústavný súd zistil tieto skutočnosti relevantné pre posúdenie veci sťažovateľa:</p> <p>Sťažovateľ bol 20. januára 2011 zadržaný na území SR. Generálna prokuratúra Ruskej federácie 2. februára 2011 požiadala ministra spravodlivosti SR o vydanie sťažovateľa na trestné stíhanie, ku ktorému pripojila príkaz sudcu L. okresného súdu mesta V. na zatknutie osoby sťažovateľa. Na základe uznesenia krajského súdu z 1. marca 2011 bol sťažovateľ vzatý do vydávacej väzby.</p> <p>List Generálnej prokuratúry Ruskej federácie adresovaný ministrovi spravodlivosti SR obsahoval diplomatickú záruku, v ktorej Generálna prokuratúra Ruskej federácie uviedla: „Zaručujeme, že podľa noriem medzinárodného práva budú... [sťažovateľovi] v Rusku poskytnuté všetky možnosti ochrany, vrátane pomoci advokátov, nebude vystavený mučeniu, krutým, neludským, ľudskú dôstojnosť ponižujúcim formám zaobchádzania alebo trestu (§ 3 Európskej konvencie o ochrane ľudských práv a základných slobôd, a taktiež príslušné konvencie OSN, Rady Európy a ich protokoly). Podľa § 59 ods. 2, 1 Trestného zákona Ruskej federácie sa trest smrti neudeluje osobe, ktorá bola vydaná cudzím štátom na trestné stíhanie do Ruskej federácie v súlade s medzinárodnou zmluvou Ruskej federácie alebo na základe princípu obojstrannej dohody, ak podľa zákonodarstva iného štátu, ktorý osobu vydáva, sa za spáchaný trestný čin touto osobou s trestom smrti nepočíta, alebo ak je neudelenie trestu smrti podmienkou vydania, alebo jej nemôže byť udelený trest smrti z iných dôvodov. Generálna prokuratúra Ruskej federácie zaručuje, že cieľom interpelácie vydania nie je prenasledovanie s politickými motívmi, rasovou príslušnosťou, vierovyznaním, národnosťou alebo politickými názormi.“</p> <p>Krajský súd uznesením z 27. marca 2012 rozhodol podľa § 509 ods. 1 Trestného poriadku o prípustnosti vydania sťažovateľa na trestné stíhanie do Ruskej federácie pre skutky právne posúdené ako trestné činy podľa § 209 ods. 2 (účasť v stabilnej ozbrojenej skupine a ňou organizovaných útokoch), § 222 ods. 3 (nezákonné nadobudnutie, prenášanie, predaj, prechovávanie, preprava a nosenie strelnej zbrane, jej hlavných častí, streliwa, výbušnín a výbušných zariadení spáchané organizovanou skupinou), § 205 ods. 3 (teroristický čin, t. j. príprava výbuchu, ktorý vystraší obyvateľstvo, vyvolá nebezpečenstvo ohrozenia ľudského života, spôsobenie značnej škody na majetku so zámerom pôsobenia na mocenské orgány pri prijímaní rozhodnutí, a to organizovanou skupinou), § 30 ods. 3, § 150 ods. 2, písm. a), e), ž) a z) (pokus o zabitie dvoch a viacerých osôb spáchaný pre spoločnosť nebezpečným spôsobom organizovanou skupinou spriahnutou s banditizmom, ktorý nebol dokonaný pre okolnosti nezávislé od tejto osoby), § 30 ods. 3 a § 205 ods. 3 (pokus o teroristický akt, t. j. spôsobenie výbuchu, ktorý vystrašil obyvateľstvo, vyvolal nebezpečenstvo ohrozenia ľudského života, spôsobenie značnej škody na majetku a vyvolanie iných ťažkých následkov so zámerom pôsobenia na mocenské orgány pri prijímaní rozhodnutí organizovanou skupinou, ktorý nebol dokonaný pre okolnosti nezávislé od tejto osoby, § 105 ods. 2 písm. a), e), ž) a z) (zabitie, t. j. úmyselné spôsobenie smrti dvom a viacerým osobám spáchané pre spoločnosť nebezpečným spôsobom organizovanou skupinou spojenou s banditizmom) Trestného zákona Ruskej federácie v znení federálneho zákona z 13. júna 1996.</p> <p>Sťažovateľ prostredníctvom svojho obhajcu podal proti prvostupňovému rozhodnutiu 21. mája 2012 sťažnosť.</p> <p>V sťažnosti v prvom rade namietal procesný postup krajského súdu, ktorý podľa</p>

	<p>jeho názoru vykladal ustanovenie § 501 písm. b) Trestného poriadku prísne formalisticky, keď aktuálne prebiehajúce azylové konanie posúdil ako opakované azylové konanie napriek tomu, že v ňom sťažovateľ oproti prvému azylovému konaniu predniesol zásadne nové skutkové okolnosti. Námietky v tomto smere podporil poukazom na list UNHCR.</p> <p>Za takéto okolnosti sťažovateľ považoval skutočnosti ním prezentované v predmetnom azylovom konaní, ale aj v extradičnom konaní, a síce že bol v minulosti podrobený v Ruskej federácii mučeniu, ako aj skutočnosti nasvedčujúce tomu, že v trestnom konaní, pre ktoré má byť ako obvinený vydaný, bolo použité mučenie ako nástroj na získanie dôkazného materiálu zo strany ostatných spoluobvinených, ktorých výpovede mali byť použité aj proti nemu. Sťažovateľ krajskému súdu vytýkal, že sa napriek týmto jeho závažným tvrdeniam neoboznámil s obsahom spisu predmetného azylového konania, v ktorom sa nachádzajú listinné materiály poukazujúce na fenomén porušovanie ľudských práv v Ruskej federácii v oblasti Severného Kaukazu, osobitne v trestných konaniach týkajúcich sa terorizmu.</p> <p>Sťažovateľ poukazoval na svoju dôkaznú iniciatívu, ktorú realizoval v prvostupňovom konaní v medziach svojich možností, keďže mu podľa jeho názoru nebolo zabezpečené právo na obhajobu s reálnym obsahom (tvrdenia sťažovateľa o jazykovej indispozícii ustanoveného obhajcu a vznesená požiadavka sťažovateľa na ustanovenie konkrétne špecifikovaného advokáta).</p> <p>Sťažovateľ opätovne predniesol v sťažnosti tvrdenia nasvedčujúce podľa jeho názoru existencii vážnej obavy zo zaobchádzania s jeho osobou v rozpore s čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru v prípade jeho vydania do Ruskej federácie.</p> <p>Ako konkrétne skutočnosti tomu nasvedčujúce, týkajúce sa jeho osobnej situácie, prezentoval tvrdenie, že osoby, ktoré mali vypovedať v jeho neprospech v trestnom konaní, pre ktoré má byť do Ruskej federácie vydaný, boli s veľkou pravdepodobnosťou podrobené mučeniu pri ich výsluchoch.</p> <p>Sťažovateľ ako dôkazy v tomto smere prezentoval jednak listinné dôkazy, ktoré predložil už v prvom stupni, ako aj k sťažnosti priložené listiny (listiny obsahujúce správu o lekárskej kontrole osôb, z ktorej má vyplývať podozrenie že osoby vypovedajúce v trestnom konaní v jeho neprospech boli podrobené mučeniu).</p>
<p>ratio decidendi</p>	<p>Sťažovateľ namietal porušenie svojho základného práva zaručeného čl. 16 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 3 dohovoru dôvodiac arbitrárnosťou a svojvoľnosťou rozhodnutia konajúcich súdov, ktoré sa podľa jeho vyjadrenia uspokojili len s formálnymi diplomatickými zárukami predloženými ruskou stranou bez toho, aby v intenciách stabilizovanej judikatúry všeobecných súdov, ústavného súdu a ESĽP náležite preverili existenciu rizika zlého zaobchádzania s jeho osobou v prípade jeho vydania.</p> <p>Ústavný súd zdôrazňuje, že mu pri ochrane ústavnosti v kontexte namietaného porušenia čl. 16 ods. 2 ústavy, ako aj porušenia čl. 3 dohovoru neprináleží, a teda ani v posudzovanom prípade sťažovateľa neprináležalo konštatovať faktické porušovanie zákazu mučenia, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania či trestania zo strany cudzej krajiny, ale jeho úlohou bolo preskúmať, či všeobecné súdy rozhodujúce o extradícii osoby sťažovateľa vykonali náležitý prieskum prípustnosti jeho vydania z hľadiska imperatívu ochrany ľudských práv.</p> <p>V posudzovanom extradičnom konaní bolo úlohou najvyššieho súdu komplexne zhodnotiť skutkové okolnosti prípadu sťažovateľa, ktoré sa pri už spomínanom teste zvyknú štandardne zohľadňovať, a to sú aktuálne poznatky o konkrétnej situácii v dožadujúcej krajine vzťahované na jedinečnú situáciu vydávanej osoby.</p> <p>Z obsahu rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že pri identifikácii celkového stavu rešpektovania ľudských práv v Ruskej federácii vychádzal iba zo skutočnosti pozície Ruskej federácie ako členského štátu Rady Európy, ktorý by mal ako zmluvná strana dohovoru sťažovateľovi priamo garantovať práva vyplývajúce z čl. 3 dohovoru.</p> <p>Charakteristike osobnej situácie sťažovateľa, tak ako ju prezentoval sťažovateľ, a to tvrdeniami o získaní usvedčujúcich materiálov proti jeho osobe prostredníctvom neprípustných praktík mučenia spoluobvinených osôb, najvyšší súd odmietol pripísať výpovednú relevanciu z dôvodu nemožnosti ich verifikácie.</p> <p>Elimináciu rizika zlého zaobchádzania v prípade extradície sťažovateľa v podstate najvyšší súd založil na poskytnutých zárukách Generálnej prokuratúry Ruskej federácie, ktorých spoľahlivosť vyhodnotil jednak poukazom na konkrétnu rozhodovaciu činnosť ESĽP, jednak poukazom na kontrolné právomoci ruskej prokuratúry v oblasti</p>

práv väzňov spojené s možnosťou priameho výkonu kontroly v ruských väzniciach.

Základné mantinely metodologického postupu predpísaného pre posúdenie existencie rizika zlého zaobchádzania s vydávanou osobou ústavný súd načrtnol prostredníctvom základných interpretačných východísk judikatúry ESLP v oblasti extradície.

Východiskom pri posúdení prípustnosti extradície sťažovateľa bola podľa názoru ústavného súdu otázka všeobecnej situácie rešpektovania ľudských práv v Ruskej federácii, a to so špecifikom zamerania sa na zaobchádzanie s vyšetrovanými osobami podozrivými z terorizmu v regióne Severného Kaukazu, odkiaľ pochádza aj sťažovateľ.

Je nesporné, že dlhodobá prax ESLP, tak ako to už bolo spomenuté, považuje za spoľahlivé zdroje poskytujúce seriózne informácie v danej oblasti práve správy medzinárodných organizácií zameraných na ochranu ľudských práv, a to aj na mimovládnej úrovni, ako aj správy pochádzajúce z vládnych zdrojov.

Ústavný súd sa oboznámil s listinnými materiálmi, ktoré boli predložené sťažovateľom v extradičnom konaní (predovšetkým tie, ktoré boli predložené pri podaní sťažnosti v druhom stupni), a je toho názoru, že išlo nepochybne o materiály pochádzajúce z označených zdrojov stabilnou judikatúrou prijímané a akceptované.

Ústavný súd zastáva názor, že neexistoval žiaden rozumný dôvod predmetné materiály ignorovať, a to bez ohľadu na skutočnosť, v akom štádiu konania boli sťažovateľom predložené, keďže povinnosť ich náležitého posúdenia zo strany súdu nie je závislá len od osobnej iniciatívy vydávanej osoby, pretože proprio motu je povinný si ich zadovážiť v prípade potreby aj samotný súd.

Podľa záverov ESLP prípadnú nepriaznivú všeobecnú situáciu v dožadujúcej krajine ešte nemožno samu osobe považovať za prekážku extradície a zistenia v uvedenom smere je potrebné vyhodnotiť vo vzájomných súvislostiach s osobnými okolnosťami vydávanej osoby. V druhom rade bolo teda úlohou konajúcich súdov v posudzovanom konaní v kontexte všeobecných zistení analyzovať na základe materiálov predložených sťažovateľom aj skutkové okolnosti spojené s osobou sťažovateľa.

Argumentáciu najvyššieho súdu, na základe ktorej sa odmietol tvrdeniami sťažovateľa a listinnými materiálmi predloženými na ich preukázanie zaoberať, akceptovať nemožno.

Špecifikom extradičného konania vyplývajúcim zo závažnosti a nenapraviteľnosti škody hrozacej v prípade materializácie nebezpečenstva zlého zaobchádzania je potreba preukázať existenciu reálneho nebezpečenstva s významnou mierou pravdepodobnosti, nie bez akýchkoľvek pochybností.

Vo veci sťažovateľa preto nebolo úlohou všeobecného súdu preukázať bez akýchkoľvek pochybností tvrdenia sťažovateľa o použitých praktikách mučenia proti spoluobvineným, príp. o mučení jeho osoby v minulosti, ale po dôkladnom posúdení predložených materiálov, po zistení ich relevancie a v kontexte zistení o všeobecnej situácii v dožadujúcej krajine určiť mieru pravdepodobnosti porušenia práv sťažovateľa v cieľovej krajine v prípade jeho vydania.

Zo spektra faktorov, ktoré sa zvyknú zohľadňovať pri vyhodnocovaní kvality poskytnutých diplomatických záruk, sa najvyšší súd obmedzil v podstate iba na dva. V prvom prípade, keď poukázal na členstvo Ruskej federácie v Rade Európy, a v druhom prípade, keď prezentoval konkrétnu rozhodovaciu činnosť ESLP, ktorá v minulosti potvrdila spoľahlivosť diplomatických záruk ruskej strany. Vo vzťahu k prvému zo zohľadnených faktorov ústavný súd pripomína stabilnú judikatúru ESLP, podľa ktorej samotná existencia zmluvného záväzku vyplývajúceho z prístúpenia krajiny k dohovoru nie je vo svojej podstate dostatočná na zabezpečenie primeranej ochrany pred rizikom zlého zaobchádzania, ak dôveryhodné zdroje oznámili používané a štátnou mocou tolerované praktiky zaobchádzania rozporné s čl. 3 dohovoru.

Na margo druhého indikačného kritéria, ktoré najvyšší súd pri posúdení záruk uplatnil, ústavný súd poznamenáva, že konkrétne prípady (rozhodnutia ESLP), na ktoré najvyšší súd poukázal, zrejme pre uvedené potreby nespĺňajú požiadavku aktuálnosti, pretože v dôsledku uplynutia značného časového úseku skutkové zistenia, ktoré boli podkladom pre označené rozhodnutia, nemusia zodpovedať aktuálnej realite.

Pozornosť ústavného súdu neušiel ani pokus najvyššieho súdu podporiť spoľahlivosť poskytnutých diplomatických záruk načrtnutou možnosťou overenia

	<p>ich reálneho dodržania prostredníctvom monitoringu mimovládnych organizácií. Ústavný súd považuje prezentovanú možnosť bez jej bližšej, čo i len rámcovej špecifikácie, za príliš vágnu na to, aby jej bolo možné z pohľadu zabezpečenia ochrany sťažovateľa pred rizikom zlého zaobchádzania pripísať nejakú relevanciu.</p> <p>Ústavný súd je toho názoru, že v čiastkovom teste spoľahlivosti poskytnutých záruk, ktorý najvyšší súd vykonal, chýba vyhodnotenie podľa názoru ústavného súdu ťažiskových faktorov, ako sú posúdenie otázky, či sú poskytnuté záruky Generálnej prokuratúry Ruskej federácie dostatočne konkrétne, teda vzťahujúce sa priamo aj na osobnú situáciu sťažovateľa; či Ruská federácia v minulosti v obdobných prípadoch extradície záruky poskytnuté SR dodržala; aké sú možnosti týkajúce sa konkrétnych kontrolných mechanizmov overenia poskytnutých záruk či už priamymi diplomatickými cestami, alebo prostredníctvom monitorovacích mechanizmov medzivládnej povahy; a v neposlednom rade odpoveď na otázku nanajvyšš aktuálnu, a síce, aký je trend postupu kompetentných mocenských orgánov ruskej strany v prípadoch podozrení z použitia neprípustných praktík zlého zaobchádzania (pozri aktuálna kritika Rady Európy o používaných praktikách mučenia a neľudského zaobchádzania v rámci boja proti islamistickým povstalcov v oblasti Severného Kaukazu – pozri správu Výboru CPT z r. 2013).</p> <p>S poukazom na všetky označené nedostatky kvalifikuje ústavný súd súdnu kontrolu dôveryhodnosti poskytnutých diplomatických záruk v podobe, v akej ju vykonal najvyšší súd, ako povrchnú a nedostatočnú.</p> <p>Ústavný súd konštatuje, že test domniek vážnych dôvodov bol vo veci sťažovateľa vykonaný s nedostatkami takej intenzity, ktorá vylučuje poskytnutie účinnej ochrany práv sťažovateľa v posudzovanom extradičnom konaní.</p> <p>Napokon ako formalistickú hodnotí ústavný súd aj konajúcimi súdmi zvolenú podobu interpretácie ustanovenia § 501 písm. b) Trestného poriadku v okolnostiach prípadu sťažovateľa, na základe ktorej bola bez ďalšieho vyhodnotená druhá žiadosť sťažovateľa o azyl ako žiadosť opakovaná.</p> <p>Ústavný súd na tomto mieste pripomína svoju stabilizovanú judikatúru odkazujúcu na zásadu ústavne konformného výkladu (čl. 152 ods. 4 ústavy), podľa ktorej v záujme dodržania a ochrany základných práv je potrebné v niektorých prípadoch upustiť od doslovného jazykového alebo formalistického výkladu a zvoliť výklad zaručujúci ochranu základných práv.</p> <p>Viazanosť orgánov verejnej moci zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení, pretože limitácia orgánov verejnej moci zákonom nepredstavuje iba viazanosť orgánov verejnej moci textom, ale aj zmyslom a účelom zákona v záujme ochrany nielen zákonnosti, ale aj ústavnosti.</p> <p>Predbežnú otázku prípustnosti vydania sťažovateľa v kontexte dotknutého ustanovenia § 501 písm. b) Trestného poriadku nemožno riešiť výkladom len cez text zákona, záujem na plnohodnotnej realizácii ústavou garantovaných práv si vyžaduje preskúmať opodstatnenosť tvrdení sťažovateľa o tom, že sa rozhodné okolnosti v čase medzi rozhodnutím o prvej jeho žiadosti o azyl a podaním druhej žiadosti zmenili.</p> <p>Keďže označený postup a rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým potvrdil prípustnosť vydania sťažovateľa na trestné stíhanie do Ruskej federácie, nespĺňal procesné garancie vyplývajúce z označených článkov ústavy a dohovoru a korešpondujúce zároveň zárukám spravodlivého procesu, ústavný súd z uvedených dôvodov vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 16 ods. 2 ústavy a jeho práva zaručeného čl. 3 dohovoru.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo nebyť mučený ani podrobený krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu podľa čl. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením najvyššieho súdu porušené boli.</u></p> <p><u>Uznesenie najvyššieho súdu zrušuje a vec vracia najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>Ústavný súd SR: II. ÚS 111/08, III. ÚS 437/08, III. ÚS 341/07 Ústavný súd ČR: III. ÚS 665/11, bod 47 ESLP: Saadi proti Taliansku z 28. februára 2008, č. 37201/06, Sufi a Elmi proti Veľkej</p>

	Británii z 28. júna 2011, č. 8319/07, M. S. S. proti Belgicku a Grécku z 21. januára 2011, č. 30696/09, Ismoilov a ďalší proti Rusku z 24. apríla 2008, č. 2947/06, Othman (Abu Qatada) proti Veľkej Británii z 17. januára 2012, č. 8139/09, Gasayev proti Španielsku zo 17. februára 2009, č. 48514/06
--	--

Nález – priet’ahy v konaní:

spisová značka	III. ÚS 249/2013
sudca spravodajca	Lubomír Dobřík
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	10. septembra 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní o neplatnosť právneho úkonu, ktoré začalo v roku 2003.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o právnu a skutkovú zložitost’ veci, ústavný súd konštatuje, že spory o neplatnosť právneho úkonu tvoria bežnú súčasť rozhodovacej agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno považovať za právne ani skutkovo zložité.</p> <p>Okresný súd vo vyjadrení k sťažnosti síce uviedol, že zo skutkového hľadiska ide o zložitejší spor, s čím sa ústavný súd čiastočne stotožňuje, pretože v priebehu konania bolo potrebné rozhodovať o zmene žalobného petitu, o zmene okruhu účastníkov, o predbežných opatreniach, o námietkach proti zákonnej sudkyňi a znalcom, pojednávania boli často odročované na žiadosť účastníkov zo zdravotných dôvodov, došlo k úmrtiam niektorých účastníkov, v dôsledku čoho bolo potrebné ustáliť okruh účastníkov a vo veci muselo byť niekoľkokrát nariadené aj znalecké dokazovanie, avšak doterajší zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub prípadnej faktickej náročnosti prerokovávanej veci. Ústavný súd súčasne nezistil, že by išlo o právne zložitú vec.</p> <p>2. Ako bolo uvedené, sťažovateľ sa stal účastníkom predmetného konania v r. 2009. Pri hodnotení druhého kritéria ústavný súd dospel k záveru, že hoci bol sťažovateľ v konaní aktívny (zúčastňoval sa nariadených pojednávanií, podával návrhy na doplnenie dokazovania), aj jeho správanie prispelo k predĺženiu posudzovaného konania, pretože viackrát využil možnosť vyplývajúcu z Občianskeho súdneho poriadku a proti rozhodnutiam okresného súdu podal opravný prostriedok.</p> <p>3. V súlade so svojou stabilnou judikatúrou ústavný súd zastáva názor, že takéto konanie prvostupňového súdu už len vzhľadom na dĺžku jeho trvania nie je potrebné osobitne vyhodnocovať takým spôsobom, že bude uvádzať jednotlivé obdobia jeho nečinnosti, resp. podrobne rozoberať jeho neefektívny, resp. nesústredený postup, pretože už len poukazom na doterajšiu dobu konania možno konštatovať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet’ahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Takáto zdĺhavosť konania predlžuje stav právnej neistoty účastníka do takej miery, že sa jeho právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet’ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené bolo.</u></p> <p><u>Okresnému súdu prikazuje konať bez zbytočných priet’ahov.</u> <u>Sťažovateľovi finančné zadost’učinenie nepriznáva.</u></p>
Používané odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	Ústavný súd SR: IV. ÚS 280/2011, III. ÚS 231/2012, III. ÚS 473/2012

spisová značka	III. ÚS 112/2013
sudca spravodajca	Rudolf Tkáčik
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	2. októbra 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní o nahradenie vyhlásenia vôle, ktoré začalo v roku 2005.
ratio decidendi	<p>1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' sporu, v ktorom je sťažovateľ odporcom (nahradenie vyhlásenia vôle), ústavný súd konštatuje, že obdobné konania možno zaradiť k štandardnej agende všeobecného súdnictva, ale pripúšťa, že vysoký počet účastníkov konania a s tým súvisiace problémy s doručovaním písomností prispeli k celkovej dĺžke napadnutého konania.</p> <p>2. Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní, bolo správanie sťažovateľa ako účastníka tohto súdneho konania. Ústavný súd konštatuje, že nezistil okolností na strane sťažovateľa, ktoré by relevantne prispeli k doterajšej dĺžke napadnutého konania, preto konštatuje, že sťažovateľ v doterajšom priebehu konania poskytoval primeranú súčinnosť a na výzvy okresného súdu reagoval včas.</p> <p>Sťažovateľovi nemožno vyčítať ani to, že využil svoje právo podať opravný prostriedok – odvolanie proti uzneseniu okresného súdu o prerušení konania z dôvodu úmrtia jedného z účastníkov konania, na druhej strane je však potrebné poukázať na to, že ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už viackrát vyslovil, že v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkom konania neznáša zodpovednosť za predĺženie konania oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani štátnemu orgánu konajúcemu vo veci.</p> <p>3. Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil a identifikoval celkom dve obdobia neodôvodnenej nečinnosti. Tým prvým obdobím nečinnosti v trvaní ôsmich mesiacov bolo obdobie od predloženia spisu zákonnej sudkyňi (po úspešnom doručení zrušujúceho uznesenia krajského súdu) do vykonania informatívneho výsluchu právnej zástupkyne navrhovateľky z dôvodu pretrvávajúcich problémov s doručovaním písomností účastníkom konania na známe adresy.</p> <p>Ďalším v poradí druhým obdobím neodôvodnenej nečinnosti v trvaní piatich mesiacov bolo obdobie od doručenia oznámenia z registra obyvateľov do predvolania sťažovateľa ako účastníka konania na informatívny výsluch pre účely jeho ustanovenia za spoločného zástupcu podľa § 29a OSP.</p> <p>Ústavný súd po preštudovaní súdneho spisu ďalej konštatuje, že celé konanie bolo poznačené pretrvávajúcimi problémami s doručovaním písomností väčšiemu počtu účastníkom konania (celkom 51) a zmenami účastníkov konania z dôvodu ich úmrtia, ktoré podstatne prispeli k celkovej dĺžke napadnutého konania.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené boli.</u></p> <p><u>Sťažovateľovi finančné zadost'učinenie nepriznáva.</u></p>
použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	III. ÚS 345/2013
sudca spravodajca	Ján Auxt
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb

druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	29. októbra 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľ namietal porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaní o vypratanie nehnuteľnosti, ktoré začalo v roku 2003.
ratio decidendi	<p>1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba v občianskoprávnej veci o vypratanie nehnuteľnosti. Rozhodovanie všeobecných súdov o takýchto návrhoch patrí do ich bežnej rozhodovacej činnosti. V okolnostiach prípadu nemožno považovať predmetný spor po právnej stránke za osobitne zložitý.</p> <p>Istú mieru faktickej zložitosti veci spôsobuje sama sťažovateľka nekonzistentnosťou ňou uplatňovaných vzájomných návrhov, ktoré je potrebné dodatočne špecifikovať a dopĺňať.</p> <p>2. Kvôli správaniu sťažovateľky bolo viackrát odročené nariadené pojednávanie a najmenej dvakrát bolo odročené z dôvodu uplatnenia vzájomného návrhu sťažovateľkou bez toho, aby bol tento vzájomný návrh už počas pojednávania dostatočne určitý (ustálený) a odôvodnený.</p> <p>3. V dôsledku postupu okresného súdu došlo k neodôvodneným prietahom v konaní, ústavný súd zistil existenciu niekoľkých dlhších období nečinnosti v postupe okresného súdu, a to skoro jeden a polročného obdobia hneď po podaní návrhu.</p> <p>Okresnému súdu tiež možno vytknúť neefektívny postup spočívajúci v tom, že počas 10 rokov trvajúceho konania síce bolo nariadených spolu až 16 pojednávanií, väčšina z nich sa však vôbec neuskutočnila pre ospravedlnenú neúčast' niektorého z účastníkov alebo dôvody na strane súdu, a pokiaľ sa na nariadených pojednávaniach aj konalo, okresný súd v zásade len vyjasňoval procesné návrhy účastníkov, a tak ustaľoval predmet konania, pričom len ojedinele pristúpil k reálnemu vykonaniu dokazovania vo veci.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom okresného súdu v namietanom konaní porušené boli.</u></p> <p><u>Okresnému súdu prikazuje, aby konal bez zbytočných prietahov. Sťažovateľke priznáva finančné zadost'učinenie v sume 2 500 €</u></p>
Používané odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov	***

spisová značka	III. ÚS 439/2013
sudca spravodajca	Ján Auxt
druh konania	čl. 127 ods. 1 ústavy konanie o sťažnostiach fyzických a právnických osôb
druh rozhodnutia a spôsob vybavenia	nález – vyhovené
dátum rozhodnutia	29. októbra 2013
dotknuté články ústavy, ústavných zákonov a medzinárodných zmlúv	čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky
skutkový stav a základné fakty	Sťažovateľky namietali porušenie označeného práva postupom okresného súdu v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ktoré začalo v roku 2005.
ratio decidendi	<p>1. Predmetom posudzovaného konania pred okresným súdom je žaloba v občianskoprávnej veci o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Rozhodovanie všeobecných súdov o takýchto návrhoch patrí do ich bežnej rozhodovacej činnosti. Spor sa vyznačuje istou mierou zložitosti spočívajúcej v zisťovaní rozhodujúcich skutkových okolností v dávnej minulosti a vyhodnocovaní relevantných údajov o právnych pomeroch účastníkov konania, respektíve ich právnych predchodcov, ktoré boli alebo mali byť zapísané v skorších evidenciách vedených o nehnuteľnostiach príslušnými štátnymi orgánmi.</p>

	<p>2. Ústavný súd nezistil, že by správanie sťažovateľiek podstatnejšie ovplyvnilo priebeh súdneho konania v negatívnom smere tak, aby ho bolo možné považovať za príčinu jeho doterajšej dĺžky.</p> <p>3. Vzhľadom na celkovú dĺžku súdneho konania (8 rokov), ako aj na obdobia neefektívnej činnosti okresného súdu preto ústavný súd dospel k záveru, že v danej veci bolo postupom okresného súdu porušené základné právo sťažovateľiek na prerokovanie ich veci bez zbytočných prietahov.</p> <p><u>Ústavný súd rozhodol tak, že základné právo sťažovateľiek na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Čadca v konaní vedenom pod sp. zn. 4 C 40/2005 porušené bolo.</u></p> <p><u>Okresnému súdu prikazuje, aby konal bez zbytočných prietahov.</u></p> <p><u>Sťažovateľkám priznáva finančné zadost'učinenie každej v sume po 2 000 €.</u></p>
<p>použité odkazy na relevantnú judikatúru ústavného súdu, ESEP a iných súdov</p>	<p>***</p>

Spracoval: JUDr. Gabriela Lacková

Upozornenie:

Prehľad vybraných rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „prehľad“) je neoficiálnym dokumentom, ktorý slúži výlučne na informovanie o rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Prehľad zostavuje Analytické oddelenie Odboru súdnych poradcov a súdnej agendy Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky z rozhodnutí ústavného súdu, písomne vyhotovených a odoslaných účastníkom konania v danom období. Prehľad nezaväzuje ústavný súd a nenahrádza jednotlivé rozhodnutia ústavného súdu, z ktorých bol zostavený.